І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 48. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 12-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1960 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 48. VOL. LXVII.

БІЛЬШІСТЬ СЕНАТУ ПРОТИ ПРИПИНЕННЯ ОБСТРУКЦІЇ В СПРАВІ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ

Вашингтон. — Бльок прихильників нового законопроєкту про громадянські права зазнав у Сенаті поразки у своєму намаганні добитися припинення довготривалої вже обструкції південних сенаторів. Під час переведеного в цій справі голосування 53 сенатори заявились проти припинення дебат і за припинення обструкції голосувало тільки 42 сенатори. Згідно ж із постановами сенатського регуляміну, зокрема із його XXII-ою точкою, для вирішення справи припинення дебат треба двох третіх усіх присутніх під час даної сесії сенаторів, значить у даному випадку треба було, щоб за припинення голосувало 64 сенатори. Тим часом для переведення рішення про замкнення дискусії не вистачило 22 голосів. Такий вислід дає можливість противникам законопроєкту про громадянські права продовжувати далі започатковану ними обструкцію аж до часу, поки на розгляд Сенату не буде передана, передискутована і прийнята Палатою Репрезентантів інша редакція законопроєкту про громадянські права. Дебати над цією редакцією в Палаті Репрезентантів уже почалися в четвер дня 10-го березня ц.р., і в політичних колах сподіваються, що після дискусії і голосування в Палаті Репрезентантів палатний законопроєкт буде прийняти теж і Сенатом. В дальших голосуваннях Сенат відкинув більшістю 55 голосів проти 38 третю частину запропонованого законопроєкту, яка уповноважувала генерального прокуратора ЗДА започаткувати судові акції в напрямку здійснення постанов акту про громадянські права в різних ділянках життя, включно із шкільною інтеграцією. Третя частина закону про громадянські права була вже раз відкинута Сенатом в 1957 році і теперішнє її відкинення противники нового законопроєкту вважають кінцем усіх дотеперішніх спроб дати генеральному прокураторові бажані деякими колами повновласті в справі примусового здійснення постанов акту про громадянські права. Проти припинення обструкції в Сенаті голосували не тільки противники нового законопроєкту, але і його прихильники, боячися, щоб рішення в справі замкнення дискусії не стало прецедентом на майбутнє, що на їх думку обмежило б свободу Сенату. Регулямін Палати Репрезентантів не дозволяє на безконечне продовжування дискусії і тому теж представники Півдня не матимуть там можливости започаткувати обструкцію проти дискутованого законопроєкту. Після прийняття Палатою Репрезентантів і Сенатом цей законопроєкт буде переданий для підпису Президентові. Представники Півдня матимуть можливість почати обструкцію проти палатного законопроєкту від час його розгляду в Сенаті.

През. Айзенгавер поїде до Португалії

Лісбон. — Португальська преса передала, як сенсацію, інформацію з „НЙТаймсу" з минулого четверга про те, що президент Айзенгавер обмірковує можливість подорожі до Португалії безпосередньо після закінчення конференції „на вершинах", що почнеться у Парижі 16-го травня ц. р. Айзенгавер буцім-то висловив такий намір під час прийняття влаштованого в минулу середу у Білому Домі для південно-американських амбасадорів з нагоди повороту Президента з подорожі до Південній Америці. Заохотою для подорожі Президента до Португалії мало стати надзвичайно сердешне прийняття, що його Айзенгавер зустрів у португальсько-мовній Бразилії. Португалія є членом НАТО. Португальці мають претенсію, що Айзенгавер зупинився в мин. році в Еспанії, як не є членом НАТО, а поминув Португалію. Президент не мав тоді часу.

Секретар скарбу про зрівноваженість бюджету

Вашингтон. — Секретар скарбу Роберт Б. Андерсон в телевізійному інтерв'ю з сенатором-республіканцем Левереттом Солтонстоллом заявив, що федеральний бюджет не мусить бути кожного року збалянсований, бо надвишка прибутків над видатками повинна бути тільки під час добробуту, а під час господарської рецесії може бути помірковaний недобір, який є навіть деколи корисний для економіки країни. Андерсон уважає, що запропонований президентом Д. Айзенгавером бюджет на 1961-ий рік у висоті $79,810,000,000 є вповні оправданий. Президент правильно передбачає, що в новому бюджеті повинна бути надвишка у висоті $4,500,000,000. Секретар скарбу повторив в цьому інтерв'ю свою давнішу вимогу, щоб Конгрес скасував дозволену висоту опроцентування довготермінових федеральних позичок, яка тепер становить 4,5%. Андерсон не вірить, що скасування цієї висоти збільшить відсотки від федеральних позичок, бо урядові вартісні папери купують на вільному ринку тисячі індивідуальних покупців, а не самі банки чи великі корпорації.

В АМЕРИЦІ

● **Професор історії в Колумбійському університеті і диплбмат д-р Джеймс Т. Шотвелл** відзначив 86-річчя з дня народження на прийнятті, яке влаштував Міжнародний Центер при Фундації Карнеґі. Привітання прислав і президент Айзенгавер, який назвав Шотвела „філософом історії", який мав вплив на уми й серця численних учнів під час 42-річної праці в університеті.

● **23-річний Джеймс Беделл** із Ню Йорку старався про те, щоб стати поліцистом і вніс потрібні папери та свою світлину. Кілька днів після того його попросили на поліцію, але не на те, щоб досліджувати його здібність бути поліцистом, тільки щоб його заарештувати, бо один детектив пізнав в ньому того, що пограбував газову стацію в Ню Йорку.

● **Секретар оборони Томас С. Ґейтс** 9-го березня був легко поранений в автовій катастрофі, бо авто, в якому їхав, зударилося з іншим возом по дорозі до Пентаґону.

● **Стейтова Леґіслятура** в Олбані, Н. Й., 9-го березня одноголосно прийняла законопроєкт про стейтову пісню-гимн, за який визнано слова майора Дж. Гассара, а музику написав Вернон Е. Проктер. Вірш зачинається „Фром ди Гайлендс ту ди Кетскіл'с стрендс". Летунська оркестра відограла цей гимн перед голосуванням в Леґіслятурі.

● **250,000 осіб** вітали 20-річну Керол Гайсс в Ню Йорку як переможця на Зимовій Олімпіяді в Каліфорнії, де вона здобула Золоту медалю для ЗДА. Між глядачами були її батьки, 18-річна сестра Нансі і 16-річний брат Врюс. Брат і сестра також добрі спортовці. Керол сказала, що в найближчій Олімпіяді в 1964 році братиме участь її сестра Нансі. Посадник міста Роберт Вагнер передав панні Гайсс пропам'ятну грамоту як „славній доньці" Ню Йорку.

ПОМЕР ГЕН. КОНСТАНТИН СМОВСЬКИЙ

Сл. п. ген. К. Смовський

Міннеаполіс, Мін. — 8-го лютого ц. р. помер тут на 68-му році життя один із колишніх найбільше бойових старшин Дієвої Армії Української Народної Республіки, активний борець проти большевиків від самих початків російсько-української війни 1918 р., генерал-хорунжий Константин Смовський. Покійний народився 21 травня 1892 на Кубані у суто українській Полтавській станиці. У 1918 р. був командиром Гайдамацької батерії, з якою здобув Київський Арсенал. У 1919 був командиром Чорноморського Гарматного полку, згодом командиром Кінного Любенського ім. Максима Залізняка полку, командиром 10-го Гарматного полку (Сіроожупанників), з яким відбув цілий Зимовий похід 1919-20 р. р., врешті 1-ої Кінної бригади Окремої Кінної дивізії. Перейшов обидві українські еміграції. В Америці втримував постійний живий зв'язок з центрами українського комбатантського та громадського життя, у 1958 році у „Свободі" були надруковані його спогади „Моя служба Батьківщині". Друк другої частини тих споминів, пересланої „Свободі" з кінцем минулого року, очікує ще своєї черги. Із смертю генерала К. Смовського зменшився знову невеличкий гурток українських військових командантів визвольної війни 1917-21 років.

З успіхом випущено ракети „Поляріс" і „Ніке Зевес"

Кейп Канаверал, Флорида. — Представник фльоти повідомив, що 9-го березня з повним успіхом вдалося випустити на віддаль 900 миль керовану ракету „Поляріс", чим фльота наблизилась до того дня, коли можна буде цю ракету передати підводним човнам, бо вона призначена до нищення ворожої фльоти. Випущення відбулося над Атлантійським океаном. Попереднє пробне випущення ракети „Поляріс" не було успішне, бо друга її частина тоді не загорілася. Того самого 9-го березня на досвідному полі у Вайт Сендс в Ню Мехіко відбулося успішне випущення ракети „Ніке Зевес", яка є призначена на те, щоб нищити ворожі керовані ракети. Армія повідомляє з цього приводу таке: „Ота проба виявила, що ця ракета може летіти з більшою швидкістю, ніж інші ракети, призначені до протиповітряної оборони".

Палата признала на військові будівлі $1,103,823,000

Вашингтон. — Палата Репрезентантів 9 березня прийняла вже законопроєкт про видання на військові будівлі в ЗДА і за кордоном $1,103,823,000. За цей законопроєкт голосувало 404 конгресмени, а проти було тільки 4. Цей законопроєкт іде тепер під наради Сенату. Для армії призначено 148,732,000, долярів; для фльоти — 133,426,000 долярів; для летунства — 651 148,000 дол. і для резервових цілей — 108,000,000 долярів. З тих сум дол. 7,230,000 призначені на військові конструкції в стейті Ню Йорку і дол. 70,996,000 в стейті Ню Джерзі. Палата Репрезентантів також 9-го березня ухвалила на Крайову Аеронавтику і Космічну Адміністрацію дол. 915,000,000 в році, що кінчається 30-го червня 1961. Законопроєкт прийнято більшістю 398-ох голосів проти 10-ох. Уряд спочатку просив на цю ціль долярів 802,000,0000, але пізніше президент Айзенгавер додав ще до цього дол. 113,000,000.

Дерфер зрезиґнував на вимогу Президента

Вашингтон. — Голова Федеральної Комунікаційної Комісії Джан С. Дерфер 10-го березня вніс резиґнацію на руки Президента, яку Айзенгавер негайно прийняв, назвавши крок Дерфера „мудрим". Ця резиґнація настала 24 години після того, як Дерфер признався в конгресовій підкомісії, що він прийняв послуги від директора телевізійної і радіової стації на Флориді. Президент найменував на голову цієї комісії дотеперішнього члена Фредеріка В. Форда, який перейме урядування від Дерфера в понеділок 14-го березня. Дерфер погодився скористати з безплатного побуту на Флориді і летіти приватним літаком власника телевізійної стації, а ним очолювана комісія видає дозволи на ведення радіових і телевізійних програм і тому приймання подібних послуг могло б виглядати на звичайний хабар. Преса пригадує, що мусів зрезиґнувати головний дорадник Президента Черман Адамс тому, що приймав подарунки від мільйонера Ґолдфайна, а два роки тому мусів залишити Федеральну Комунікаційну Комісію Ричард Мак з подібних причин. Голова конгресової підкомісії для досліду недоглядів в урядових агенціях конгресмен-демократ Орен Гарріс заявив, що резиґнація Дерфера не є несподіванкою, бо це єдине мудре діло, яке він міг зробити. Дерфер у листі до Президента заявляв, що він не зробив нічого нечесного, утримуючи товариські зв'язки з власником телевізії, але рішився зрезиґнувати, щоб не спричиняти труднощів Президентові.

В Каліфорнії проти скасування смертної кари

Сакраменто, Каліфорнія. — Стейтова леґіслятура вікинула внесок губернатора Едмунда Дж. Бравна про скасування смертної кари. Це рішення може мати вплив на долю відомого злочинця Керила Чессмана, який вже 9-ий раз має визначений день, в якому має згинути в газовій коморі (2 травня 1960), але якому 8 разів вдавалося різними апеляціями викручуватися від виконання смертного вироку. Тепер вже є вичерпані всі можливі правні заходи, хіба що адвокати ще щось винайдуть. Коли б леґіслатура була скасувала смертну кару, то Чессман був би жив. Один голос вирішив відкинення цього внеску, і коли б Чессманові вдалося дочекати до найближчого року, то, може леґіслядтура знайшла б більшість для скасування смертної кари.

● **Урочисту Шевченківську** Конференцію з доповіддю проф. Юрія Шевельова про Шевченкову поезію 1860 р. і проф. Костя Кисілевського про деякі особливості Шевченкової мови влаштовують спільно Українська Вільна Академія Наук у ЗДА і Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці в суботу дня 12 березня ц. р., в залі Українського Інституту в Америці в Ню Йорку при 2 Іст 79-ій вул. Початок о год. 6-ій вечора.

Канцлер Аденауер приїздить до ЗДА на важливі наради з Президентом

Бонн. — 83-річний західньо-німецький канцлер Конрад Аденакуер прилетить в найближчу неділю до З'єдинених Держав на 9 днів, під час яких відбуде важливі наради з президентом Айзенгавером, державним секретарем Гертером й іншими високими державними діячами, причетними до розв'язування проблеми Німеччини, до травневої конференції „на вершинах", міжнародної конференції роззброєння і інших справ, що цікавлять обидві держави. Під час перебування Аденауера в ЗДА він дістане почесні дипломи у двох великих університетах — в Південно-каліфорнійському університеті в Лос Анджелес та в Каліфорнійському університеті в Барклі. Крім цього, він має вже визначену зустріч в Ню Йорку в готелі Валдорф Асторії з генеральним секретарем Об'єднаних Націй Даґом Гаммаршилдом. Вони обмірковуватимуть можливість встановлення у західньому Берліні „обсерваторів" від ОН. Ані Гаммершилд ані Аденауер не є звеличниками такої ідеї, вважаючи, що ті обсерватори зовсім зайві, бо західній Берлін доказав, що може дуже добре без них обійтися та культурно й економічно розвиватись і зберігати демократичну свободу. Але постійний натиск збоку Совєтів може довести до того, що потрібна буде акція Об'єднаних Націй. Головна ціль приїзду Аденауера до Америки — запевнитись, щоб президент Айзенгавер і державний секретар Гертер зберігали в нових східньо-західних розмовах тверду позицію супроти Совєтів у справах Німеччини і Берліну.

Неру запросив Чу Ен-лая прибути до Індії 20-го квітня ц. р.

Ню Делі. — Індійський прем'єр Неру вислав 4 березня ц. р. ноту до комуністичного Китаю, в якій м. і. пропонує, щоб комуно-китайський прем'єр Чу Ен-лай, який погодився приїхати до Індії, зробив це 20 квітня ц. р. Текст тієї ноти поданий у Білій Книзі, що її індійський уряд пред'явив в минулий четвер парляментові. У тій Білій Книзі наведено вперше індійську ноту з 6-го лютого ц. р. в справі політики шикан, обмежень і заборон, що її стосують китайські комуністи супроти індійських купців і представників в Тибеті. Тій комуно-китайській поведінці протиставиться повну свободу рухів, якою користуються комуно-китайські представники і торгівці в Індії. Внаслідку шикан і переслідувань збоку комуно-китайських окупаційних властей в Тибеті, майже зовсім завмерла індійсько-тибетська торгівля, яка була від сторіч єдиним джерелом прожитку для численних родин у кордонній індійсько-тибетській смузі. Можна здогадуватись, що на зустрічі Неру з Чу Ен-лаєм буде мова не тільки про спір на індійсько-китайський кордон, але й за поведення китайських властей супроти індійців в Тибеті. М. і., тибетці індійського походження не мають права виїхати з Тибету та приїхати у відвідини чи переселитись до Індії.

Комуністична партія у Франції приготовляє „ентузіястичне" привітання Хрущова

Париж. — Найбільша у Франції робітнича спілка — Конфедерація праці — яка стоїть цілком під проводом комуністів і виконує комунопартійні прикази, видала обіжник до всіх своїх відділів і окремих членів з закликом до приготовлення якнайбільш „ентузіястичного" привітання Нікіти Хрущова, який 15 березня ц. р. приїздить з офіційною візитою до Франції. У комуністичних закликах говориться про те, щоб уладити Хрущову „незабутнє привітання, варте світлих традицій французької робітничої кляси". Подібні приготування роблять комуністи також в окремих французьких містах, куди має приїхати Хрущов, наприкл. в Марсеї. Однак водночас вся демократична патріотична преса, права, консервативна і католицька, пише про відвідини Хрущова у Франції, як про найсумнішу для Франції подію та не залишає найменшого сумніву, що маса французького народу не має нічого спільного з зрадницькими комуністами. Офіційні французькі чинники стурбовані тільки однією справою: щоб під час відвідин Хрущова не було ніякого скандалу і щоб де Голь міг спокійно перевести з Хрущовим бажані розмови.

Антоніо Сені пробує створити новий уряд Італії

Рим. — Італійський президент Джованні Гронкі доручив прем'єрові Антоніові Сені, який знаходиться в стані димісії, стати на чолі нового уряду, себто перевести переговори з різними партіями задля запевнення новому урядові тривкої парляментарної більшости. Керівній Християнсько-демократичній партії формально бракує 26 голосів, щоб мати абсолютну більшість в італійському парляменті. Але справа складніша тому, що та партія має два крила — праве і ліве — з двома різними політичними концепціями. Коли одна частина партії хоче користуватись підтримкою правиці, то друга змагає до політичної співпраці з лівими соціялістами, на що власне Сені не хоче погодитись.

Куба купила зброї за 120 мільйонів долярів

Вашингтон. — З поінформованих кол повідомляють, що уряд прем'єра Фіделя Кастра в 1959 році видав на зброю й амуніцію 120 мільйонів долярів. З тих самих кол твердять, що Феліпе Газос зрезиґнував був із становища директора Крайового банку Куби тому, що не погоджувався на видавання стільки чужої валюти на зброєння, бо це матиме злі наслідки для економіки країни. Становище Пазоса зайняв перший помічник Кастра під час партизанської війни в Арґентині народжений майор Ернесто Гевара, який є завзятим марксистом і який вів переговори з Мікояном, що недавно був на Кубі. Гевара сказав минулого тижня, що ті 150 мільйонів долярів, які Куба дістає як допомогу від ЗДА за проданий цукор — це „економічне поневолення Куби". Тепер Куба має два рази і пів більше зброї, як мав диктатор Батіста. Куба платила по 150 долярів за один автомат Бельгії, хоч дійсна його ціна виносить тільки половину цієї суми. Уряд Кастра купив 100,000 автоматів. Кастро хотів купувати зброю у ЗДА, але американський уряд не погодився продавати її, згідно з засадою не продавати зброї латинським державам в Караїбському районі, щоб не збільшувати політичного напруження.

ЗАХІД УСТІЙНИВ ПЛЯН МІЖНАРОДНОГО РОЗЗБРОЄННЯ

Париж. — Згідно з передбаченням державного секретаря Гертера, що він його висловив на своїй останній пресовій конференції у минулу середу, всі п'ять західні держави, які від 15 березня ц. р. братимуть участь у новій міжнародній конференції роззброєння у Женеві, дійшли в минулий четвер у Парижі до повної згоди. Таким чином вони пред'являть своїм п'ятьом комуністичним контраґентам, а фактично Совєтам, які диктують свою думку своїм сателітам, одностайний плян міжнародного роззброєння. Він буде — за пресовими інформаціями — базований у принципі на англійському проєкті про триступневе роззброєння. Подробиці західнього пляну ще не оприлюднені. Суперечки, які йшли всередині західнього фронту, стосувались різниці поглядів американських та французьких військово-політичних кол на засадничу стратегію західнього світу. Коли ЗДА й Англія переставились на атомову зброю із пересуненням на неї центру своєї уваги, то Франція не має атомової зброї, а в Альжирі вона втримує пів мільйонову суходільну армію. Тому французи противилися, щоби роззброєння суходільних армій і взагалі так званих звичайних родів зброї ставити на перше місце, бо в такому випадку Франція була б особливо послаблена. З другого боку західні чинники одностайні в тому, що Совєти мають над Заходом велику перевагу своїми суходільними арміями і що рівновагу сил дає Заходові атомова зброя. Тому роззброєння в атомовій царині пересунуло б цю рівновагу негайно в бік Совєтів. Узгіднений тепер у Парижі одностійний західний плян міжнародного роззброєння бере — твердять часописи — під увагу ці обидва становища і зводить їх до спільного знаменника. На швидкий компроміс вплинула свідомість всіх п'ятьох західніх союзників, що вони повинні прийти на міжнародну конференцію роззброєння одностійні та не мати двох чи більше плянів, а тільки один. Зрештою, як коментують західні обсерватори, згадані вище розбіжності поглядів між західніми союзниками мають тільки суто-теоретичне значення. Насправді, то на Женевській конференції спір буде вестись поміж двома засадничими становищами — західнім, яке вимагає ступневого і повільного роззброєння з паралельною інспекцією і контролею, — та совєтським, який знову вимагає відразу проголошення роззброєння і підписання відповідного міжнародного договору, ще поки встановлено принципи міжнародної контролі та здвигнено контрольно-інспекційний апарат. У Женевській конференції візьмуть участь ЗДА, Англія, Франція, Кананда й Італія по західньому боці та СССР, Польща, ЧСР, Румунія і Болгарія по комуністичному боці. В тому самому дні до Парижу приїде Хрущов, а в розмовах між ним і президентом де Голем проблема міжнародного роззброєння напевне займатиме одно з перших місць. Вона буде теж одною з кількох найважніших тем на конференції „на вершинах" у половині травня ц. р. у Парижі.

Прем'єр Ізраїлю був на двогодинній нараді у през. Айзенгавера

Вашингтон. — Ізраїльський прем'єр Давід Бен Ґуріон, який в минулий четвер дістав в університеті Брандейса у Волтгемі, Месс., почесний докторат прав і з цієї нагоди виголосив там наукову доповідь, в тому самому дні прилетів до Вашинґтону і був прийнятий у Білому Домі на двогодинній нараді. Бен Ґуріон інформував Президента про свої погляди на ситуацію на Середньому Сході та як можна б направити її, покористувавшись травневою конференцією „на вершинах". На думку 73-річного ізраїльського прем'єра, він уважає за найбільшу загрозу для миру на Середньому Сході безперервне насичування З'єдиненої Арабської Республіки совєтською зброєю, до того пункту, коли та країна буде почуватися достаточно сильною, щоб заатакувати Ізраїль. Отож Бен Ґуріон уважає, що треба би переконати Хрущова, що в інтересі Совєтського Союзу не лежить сприяти воєнній авантурі на Середньому Сході і тому СССР повинен перестати бути арсеналом зброї для арабів. Ізраїль з свого боку закуповує зброю у Франції. Бен Ґуріон інформував Президента, яким тягарем на економіці малого Ізраїлю лежить необхідність зберігати непропорційну до населення велику армію. У нараді Президента і Бен Ґуріона взяли ще участь заступник державного секретаря Даґлас Діллон, бо державний секретар Гертер захворів, — підсекретар для політичних справ Лівінґстон Мерчант та асистенти державного секретаря для справ Середнього Сходу і Об'єднаних Націй. Крім наради в Білому Домі окрему нараду Бен Ґуріон мав у державному департаменті. Йому товаришили амбасадор Ізраїлю у ЗДА Авраґам Гарман і два його міністри. У понеділок Бен Ґуріон матиме нараду з генеральним секретарем ОН Гаммершилдом. На другий тиждень він бачитиме у Ню Йорку німецького канцлера Аденауера, після чого полетить до Англії і Франції на розмови з тамошніми керівними державними діячами.

У СВІТІ

● **Вінчання княжни Марґарити,** сестри королеви Єлисавети II з Антоні Армстронґ-Джонсом, високо-освіченим мистцем-фотографом англійських аристократичних домів, сином лондонського адвоката, відбудеться 6 травня в Вестмінстерському соборі в Лондоні. Шваґер княжни, Филип Единбурзький, провадитиме молоду до престолу, а шлюб даватиме архиєпископ Кентенберський Джордж Фішер. Газети заповідають, що те вінчання буде найбільшою королівсько-товариською парадою від часу коронації Єлисавети II. Ще не рішено, чи і який титул буде наданий чоловікові Марґарити, яка стоятиме надалі на 4-му місці на листі претендентів до англійського престолу.

● **Совєтський письменник-пропаґантист Ілля Еренбурґ** скаржився перед студентами московського університету, що він уже давно закінчив свою свою повість „Відлига" про післясталінські часи, але державне совєтське видавництво її не друкує. Еренбурґ дав прозоро зрозуміти, що комуністичним цензорам не подобається щось в його творі, дармащо він сам — один із найвидатніших комуністичних пропаґандистів.

● **У Західньому Берліні** денацифікаційний суд рішив сконфіскувати спадщину Альфреда Розенберґа, одного з найближчих співробітників Гітлера, повішеного після катастрофи гітлерської Німеччини, як одного з головних воєнних злочинців. Все ж, він залишив невеликий масток, оцінений лиш на $7,000. Ці гроші дадуть жертвам нацизму. Вдова по Розенберґові живе у Франкфурті.

● **Інформаційна аґенція ЗДА в Афґаністані** нараховує 7-ох американців і 33-ох афґанців. Річний кошт втримання цієї станиці становить 86,000 дол., не рахуючи платень американських службовиків. Інформаційна аґенція втримує публічну бібліотеку, влаштовує курси англійської мови, уладжує виставки і дбає за культурні американсько-афґанські зв'язки, але зустрічає поважні труднощі, бо афґанці дуже чулі на тому, щоб будь-чим не вразити Совєтів, які дали Афґаністанові чверть більйона долярів позички.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Важлива політична зброя

Кожен почин української спільноти у вільному світі, особливо в культурній ділянці, є великої ваги політичним актом, що має свій вплив теж і на національну політику совєтського режиму в Україні. Він викликає там не тільки гостру реакцію, не тільки озлоблену лайку, але й спонукує Москву здійснювати такі ж чи подібні почини в буцімто незалежній і суверенній Українській ССР.

Сьогодні можна ствердити з усією певністю, що якби не було українських наукових установ і літературно - мистецьких об'єднань поза Україною, і якби вони не видали того всього, що досі появилося, то й українська наукова і літературна продукція в Українській ССР була б щонайменше наполовину ще біднішою. Деякі з важливіших наукових праць в УСС Рвидано тільки для того, щоб протиставити їх опублікованим працям українських науковців у вільному світі. Найсумнішим в усьому є факт, що 42-мільйонова Українська Совєтська Соціялістична Республіка не дає своєю культурною і науковою діяльністю ніякого прикладу українській еміграції у світі.

Доказів на це можна б приводити десятки. Почали ось українські науковці у вільному світі видавати Енциклопедію Українознавства, видали протягом останніх десятьох років три томи першої частини і 12 зошитів другої, словникової, а в той же час в Українській ССР за цілих сорок років її існування не спромоглися видати хоч би й одної невеликої української енциклопедії, і перший том запляннованої останніми роками т. зв. Української Радянської Енциклопедії (УРЕ) появився лише з початком 1960 року. Заснована на гроші приватних громадян нюйоркська „Книгоспілка" домоглася перевидання 10-томової „Історії України - Руси" М. Грушевського і започаткувала перевидання його ж 5-томової „Історії Української Літератури", і негайно ж підсовєтські українські наукові установи і видавництва зареагували обіцянками видати 12-томову „Історію України" і 10-томову „Історію української літератури", але ж досі не спромоглися видати хоч би й одного тому з цих обіцяних видань. Крім Енциклопедії Українознавства, появилися у вільному світі останніми роками різні словники, англійсько - українські, чужих слів та інші, в той же час Академія Української ССР не має можливости докінчити започаткованого нею видання 4-томового українсько - російського і 2-томового українсько-польського словників.

Плентаючись за еміграційною Вільною Академією Наук, яка ще в 1957 році спромоглася на видання великого огляду української історіографії проф. Дмитра Дорошенка з основними доповненнями проф. Олександра Оглоблина, Київський Державний Університет добився щойно наприкінці 1959 року видання своєї спрепарованої на совєтський лад „Української історіографії". Добившись цього цілком таки мізерного, як на „державні" умовини, успіху, впорядники і редактори цієї історіографії були примушені основну частину вступу до цього видання присвятити цілком таки ненауковій лайці на адресу „українських буржуазних націоналістів, прислужників іноземного імперіялізму, націоналістичного охвістя, наклепників на УССР і СССР, фальсифікаторів історії українського народу" і т. д. і з піною на устах розгромлювати на всі лади і Енциклопедію Українознавства, і видання Шевченкового „Кобзаря", і українську історіографію Дорошенка й Оглоблина — значить усе те, чим українці у вільному світі випередили в науковій ділянці підсовєтську українську науку, ту науку, що, мовляв, тішиться „батьківським піклуванням комуністичної партії і совєтського уряду".

Усі ці заходи й спроби протиставити совєтську науку українській науці у вільному світі, вся ця шалена лайка совєтських комісарів від науки і культури на адресу українських науковців і письменників на еміграції, доказують, що наукова праця і її досягнення є сьогодні одною з найбільш успішних родів зброї, з допомогою якої можна завдавати Москві болючих ударів.

Провал пропаґанди ненависти

Вже у вівтірковій радіо - телевізійній промові до американського народу з підсумками своєї подорожі по Південній Америці президент Айзенгавер говорив про надзвичайно теплу зустріч його в усіх тамошніх чотирьох країнах. Ширше на цю тему сказав державний секретар Крістіян Гертер у вступному слові на своїй пресовій конференції минулої середи. Як наочний свідок маніфестацій влаштовуваних у кожному місті, яке відвідав Айзенгавер, кожного разу, коли Президент появлявся на вулицях, Гертер звернув увагу на масовість, загальність і спонтанність тих „демонстрацій теплоти супроти З'єдинених Держав та висловлення особистої вдячности людей, що Президент відвідав їх і дав можливість побачити цю непересічну індивідуальність".

Той масовий і спонтанний характер публічних маніфестацій на честь Айзенгавера проявлявся під час його минулорічної подорожі по 11-ох країнах Західньої і Південної Европи та Південної Азії. Очевидно, всюди діяла ворожа комуністична рука, яка, наприклад, в Уруґваї спровокувала сутичку між поліцією та збаламученими студентами. Але тим більше унагляднюється мізерність тієї ворожої Америці пропаганди на тлі маніфестування приязни до неї та її президента буквально мільйоновими масами рядових громадян різних держав. Коли ж прийняти, що це є логічний і самозрозумілий прояв симпатії вільних людей до лідера вільного світу, яким є Америка, то на окрему увагу заслуговують настрої у комуністичних країнах.

Уже різні приватні американські туристи твердили після свого повороту з комуністичних країн, що в масах тамошнього населення не тільки нема ніякої ненависти до Америки й американців, а, навпаки, є найбільша симпатія, є подив, заздрість, цікавість і сумішка всіх отих почувань. Коли Хрущов провокував Ричарда Ніксона на відкритті американської виставки у Москві зачіпливими запитами й завагами і коли згодом призначені партійним апаратом „інтерпелянти з народу" раз-у-раз під час подорожі Ніксона по СССР старалися вивести його з рівноваги, довкільні глядачі виразно маніфестували свої симпатії до Ніксона. Американська виставка в Москві стала найбільш атракційним пунктом для підсовєтських громадян, і, коли б не штучне стримування відвідувачів, їх були б буквально численні мільйони. А на вулиці Варшави вийшло понад мільйон поляків вітати Ніксона.

У зв'язку з тими подіями американська преса ствердила, що повним банкрутством закінчилась керована з Москви пропаганда ненависти супроти Америки, ведена в СССР і в усіх інших країнах, де тільки існують компартії. Це — один із могутніх арґументів прихильників т. зв. культурного обміну. Не зважаючи на неґативні моменти, зв'язані з відвідуванням ЗДА совєтськими делеґаціями, туристами та пропаґандивними ансамблями, не можна заперечувати, що відвідини кожної американської мистецької групи в СССР залишають поважні сліди на психіці і настроях тамошніх громадян — *в корисному для Заходу сенсі.* Пропаганда ненависти була одним із найперших комуністичних атутів в холодній війні. Цей атут програв. Величезні гроші, всі пляни, всі зусилля пропаґаторів виявились безвартними. Переміг здоровий глузд і здоровий інстинкт.

В. Несторович

СУЧАСНІСТЬ ПЕРЕКЛИКАЄТЬСЯ З МИНУЛИМ

В останніх роках ми відсвяткували багато ювілеїв, великих і малих, загальнонаціональних і місцевих громадських. Були між ними такі монументальні події, як 1000-річчя християнства в Україні, 700-ліття Львова, 250-ліття смерти гетьмана Мазепи, 40-ліття української державности. Відзначено роковини різних визначних подій та установ, що були чи ще є важливим і багатогранним виявом вітальности нашої спільноти в різних ділянках національного життя.

Для всіх тих святкових відзначувань ми сягали до джерел, до історії тих подій чи установ. Засобами живого чи друкованого слова ми забронзовували в умах і серцях сучасного покоління дану добу, дану подію, вказували на її вагу або й велич та віддавали шану людям, що їх творили, присвячуючи їм чимало уваги. Ми видали альбоми, книги і спогади, щоб не тільки теперішнє, але й майбутні покоління могли тим користуватись, нагріватись душевно, багатіти думкою й гордощами.

А втім, власне в цих святкових днях ми стверджували з сумом, які ми далекі від того, щоб бути нацією par excellence історичною. Биті долею впродовж довгих століть, ми не спромоглися зберегти надто багато історичних пам'яток і архівальних джерел. Люті сусіди - завойовники мечем вирубували й вогнем спалювали все, що могло свідчити про наш власний історичний і державний профіль, про багатство нашої культури, про великий дух наших предків. Вони винищували все, чого не могли собі привласнити, а те, що пограбували й примістили по своїх бібліотеках, музеях і архівах, спотворили тенденційним змістом і впровадили в свою історію і культуру правом „щасливого посідача", правом сильнішого, правом забріханого „культуртреґерства".

Та в цих святкових, ювілейних днях доводиться відбути теж реколекції власних провин. Бо ж відомо, що не виключно загребущі сусідні народи несуть вину за наше історичне збідніння. Чималої вини (хай вона й набагато менша) теж по стороні нас самих, по стороні поколінь, що в даних часах і в пізніших роках жили і не виявили розуміння для цієї справи. Вони не докладали потрібних зусиль, щоб якнайбільше з нашої бувальщини зберегти для грядучих поколінь. Не робили цього часто навіть в умовинах, які були для цього може й досить сприятливі.

Запускатись у дальші міркування під таким аспектом, коли йде про давноминуле, для не-історика було б надто відважним ділом. Можна тільки з сумом приймати до відома слова фахових доповідачів про добу Мазепи і про брак джерельних матеріялів для висвітлювання цієї доби. Можна дивуватися, читаючи про брак архівів УСС-ів, і з більше чи менше оправданим докором згадувати занедбання з переносом Музею Визвольної Боротьби з Праги в безпечніше місце, нествореня своєчасно нашого „Раперсвіллю" тощо. Але коли ті ж занедбання трапляються в умовинах зовсім сприятливих, у країнах, куди не сягали ні меч, ні вогонь ворогів, то це вже таки незаперечно великий, непрощенний прогріх.

Читаючи протокол з нарад річного засідання Головного Уряду УНСоюзу в травні 1959 року, зокрема звіт редактора „Свободи", ми натрапили на таке місце:

„Прославляючи наших піонерів за їхні величезні досягнення, ми все ж таки не можемо не зробити їм одного докору: складаючи та зберігаючи матеріяльний доробок, вони не подбали належно про те, щоб зберегти для майбутніх поколінь всі їхні культурні надбання. Багато з виданих нашою інституцією книг спопеліло і зникло, і, крім принагідної назви їхнього заголовку в газеті, жадного іншого сліду по них не залишилось. Ми не сміємо такого стану продовжувати, ми мусимо рятувати те, що ще можна врятувати, і заздалегідь подбати про збереження нашого доробку. Наша бібліотека — це наша душа, наше сумління. Погляньте в звіти: скільки долярів ми видали на збереження і збагачення тієї душі".

Цей докір і ці рекомендації вже тоді вкладали мені в руки перо, щоб не дати їм загубитися у масі звітового матеріялу, друкованого в газеті. Та довелося відкласти, а в міжчасі почути з різних сторін чимало нових нарікань на брак уже зовсім нових архівальних матеріялів для відзначуваня тільки десятих роковин установ, що їх покликали до життя нові іміґранти! Назви установ для суті справи не конечні. Є між ними не тільки місцеві, але й установи, яких територіяльний засяг досить широкий. Коли доводиться якійсь редакційній колеґії починати працю над історією своєї установи, ця колеґія з жахом стверджує великі браки в архівальних матеріялах. Починається реконструкція діяльности й історії цієї установи з пам'яті живих ще свідків.

Можна з великим жалем ствердити, що навіть поважні установи недоцінюють ваги власних упорядкованих архівів! І то дарма, що на чолі цих установ стоять люди з високою освітою, з широким горизонтом думки, вироблені громадські діячі. Вони проти малоосвічених і навіть часто неграмотних наших піонерів — просто світочі. А проте, таку важливу справу для всякої установи вони так легкодушно занедбали!

Хай ці рядки причиняться до поважної застанови кого слід над цією преважною справою. Треба з радістю вітати засновування льокальних архівів - музеїв чи збірниць для центральних такого роду установ, і рятувати все, що ще залишилось по пивницях чи горищах хат у давніх і недавніх діячів. Буває, що їх діти недоцінюють вартости того роду матеріялів. Отож, не гаючись, треба видістати і комплектувати все, що можна, з минулого й присвячувати належну увагу сучасним матеріялам, які колись теж належатимуть до історії.

Любомир О. Ортинський

СПОМИНИ ПРО ДИВІЗІЮ І СОВЄТСЬКИЙ ПОЛОН

Українська політично - військова історія найновіших часів, зокрема часів другої світової війни, збагатилась дуже цінним причинком — спогадами вояка 1-ої Української Дивізії (Дивізія Галичина) Павла Грицака, які посмертно вийшли друком у Видавництві Братства колиш. вояків 1 УД УНА п. н. „Вежі і кулемети", Мюнхен 1959 р.

Молоденький гімназійний абсольвент, Павло Грицак зголосився був весною 1943 р. добровільно до Дивізії і, після рекрутського вишколу в Гайделяґрі, де тоді стояв кіш Дивізії, був висланий на спеціяльний артилерійсько-протилетунський вишкіл до Мюнхену. Закінчивши його, Грицак повернувся до Дивізії, з якою вимаршував на фронт, в околицю Бродів. У Брідській битві автор попав у совєтський полон, в якому перебув 17 місяців і наприкінці 1945 року, як польський громадянин, був звільнений і висланий до Польщі. Згодом йому пощастило дістатися на Захід, спершу до Німеччини, а пізніше до ЗДА. Працюючи бібліотекарем у нюйоркській публічній бібліотеці, Грицак студіював історію в Колумбійському університеті у професора Галецького. Він стояв уже перед завершенням студій і одержанням докторського диплому, коли тяжка недуга вирвала його з числа живих. На тридцять четвертому році життя, 2-го квітня 1958 року Павло Грицак помер в Ню Йорку.

„Хочу писати про всю нашу справу (тобто про Дивізію — Л. О.) так, як я і всі ми її знали, бачили й переживали два чи три роки тому; окрім того хочу висвітлити вперше найприкрішу сторінку Брідської трагедії — полон тисяч галицької молоді". Цій своїй вступній заяві автор остається вірний не лише формально, але й фактично. Його спогади — це деколи до болю реалістичні запримічення й оцінки людей і подій, які дає молодий український патріот, а заразом людина глибокого критичного інтелекту.

Вільні від так дуже у нас поширеного патріотичного ретуше і декламації, спогади Грицака змальовують переживання молодих добровольців Дивізії, їх погляд на тодішню ситуацію, на відносини в Дивізії і на українську визвольну боротьбу. Прийнявши за свою тезу те, що Дивізія — це школа, наука, за яку треба платити, автор дуже вірно змальовує українсько - німецькі стосунки в Дивізії, які характеризує так: „У цьому ж Гайделяґрі кристалізувалися наші погляди, тепер вже знутра, на німецьку армію. Ми вчились від німців багато, але, мабуть, нічого з духової ділянки. Назагал українська й німецька маса стояли проти себе без зрозуміння, а подекуди вороже. Всяку охоту до будь-якого зближення забивали згадки про німецьку практику у нас дома..."

Автор робить спробу характеристики старшин Дивізії. Бувши стрільцем, він не міг знати всього старшинського українського корпусу, і тому ця оцінка його має недостачі. Все ж треба признати, що Грицак вірно схопив сильветки різних старшинських типів і мав відвагу назвати поіменно прикрі речі.

Брідську битву автор, що мав незвичайно добру пам'ять, передав спокійно, без драматизування, майже сухо й у формі звіту, завдяки чому читач дістає потрясаючу картину, яка надовго залишиться в його уяві.

Підсумовуючи Брідську битву, автор застановляється над кардинальним питанням — чи варто було? Чи варто було творити Дивізію, голоситися до неї і приносити такі великі жертви. Ці його роздумування, навіяні критицизмом і навіть холодною кальку ляцією, звучать так: „Німецькі організаційно - військові та політичні потягнення довели до того, що Дивізія перетворилась в курйоз — „Міттельдінг" між німецькими та нашими очікуваннями, не вдоволяючи ні одних ні других... Основна хиба, радше недостача Дивізії лежала в тому, що український людський матеріял, без власної вини, впрягався у німецьку воєнну машину і мимоволі українські інтереси заступав лише остільки, оскільки вони покривалися з німецькими...

Дивізія була нам потрібна тільки лиш як школа і цю ролю вона, назагал, сповнила. Ці 6 тисяч вояків, які після брідської катастрофи залишилися в Галичині, дуже там придалися... Залишається питання: варто чи не варто? Які активи та пасиви внесла добрідська Дивізія до нашого національного балянсу? Не принесла вона нам воєнної слави. Не принесла зміни воєнного щастя. Не витворила такого міту, який був у Січових Стрільців. Зате — виховала нам кадри. Невеликі, але на другу дивізію вже з бідою вистачить..." Ці свої роздумування кінчить автор ствердженням, що в остаточному розрахунку таки варто було, хай і дорого, платити за „школу і науку".

Друга частина спогадів присвячена описові ґегення, яку переходив автор і тисячі його товаришів, що попали в совєтський полон. Як відомо, про совєтський полон появилось багато спогадів людей різних національностей, що з різних аспектів змальовують пережиті страхіття. Подібно як в описі Брідської битви, так теж і в описі совєтського полону автор зберіг спокій і речевість, а його вроджені здібності спостерігати й аналізувати уможливили йому вірне змалювання совєтської дійсности.

Відносно багато місця присвячує автор висвітленню свого і своїх товаришів становища до Української Повстанської Армії. Для Грицака нема сумніву, що „УПА мала більшу притягаючу силу для української молоді". І що він і його товариші „шукали в думках якогось способу співіснування з нимц (тобто з УПА — О. Л.), здаючи собі справу зі свого подекуди парадоксального положення". Опинившись з Дивізією коло Бродів, автор описує нав'язання контактів між вояками Дивізії й УПА і стверджує: „Наш контакт з УПА нав'язався скоро. Взаємини між нами й упістами були, залежно від терену, доволі живі

(Закінчення на стор. 3-ій)

НА ТЕМИ ДНЯ

ПРО СТАРІСТЬ

Телевізійна станція СіБіеС передавала кілька днів тому чергову цікаву авдицію з циклу „Жінка". Цим разом темою передачі була старість. На прикладі одної жінки з Портленду, Орегон, що саме закінчила 62-ий рік життя, обговорювано проблему старіння і старости, яка, природнім порядком речей, чекає на кожну живу людину.

Та жінка, інтеліґентна й активна в громадських інституціях, одного дня здала собі справу, що до неї зближається старість і що вона мусить до того факту достосуватись і змінити дотеперішній спосіб життя. Її чоловік має 72 роки і дістає пенсію, якої не вистачить на всі видатки, необхідні в їхньому щоденному житті. Однородинний дім з 10 кімнат, в якому вони щасливо жили 24 роки, в якому виховали й видали заміж свої дві дочки, який є повний пам'яток, зв'язаних з їхнім спільним життям, треба буде продати, бо нема засобів на конечні направки, огрівання, удержання його в доброму стані. Приходить питання: куди перенестися, що робити далі, щоб спокійно прожити решту життя, яке невідомо як довго ще буде тривати.

Ця жінка ще властиво не стара і старою себе не почуває. Вона тільки стала на порозі того періоду життя, що зветься старість. І хоче влаштувати себе і чоловіка якнайкраще, щоб бути ще корисною, щоб не животіти й не нуждувати. До праці ніхто їх не потребує. Ця жінка відвідала ряд інституцій для старших віком людей, і ми, що разом з нею ті інституції відвідували, побачили, що ті люди дуже відмінні, але назагал сумні. Вік мешканців домів для старців різний — від 50 до 100 років. Є такі, що, немов забуті Богом і людьми, чекають смерти, є й інші, що стараються займатись якоюсь корисною працею, щоб уприємнити собі життя: виконують легку ручну роботу, годують пташок, пишуть поезії, співають у хорі.

Цікаво, що діти тієї жінки хоч добрі і найкраще наставлені до батьків, не хочуть їх мати у своєму домі. На прикладі демонстрованої родини виявлено, що для старших віком батьків чи свояків нема місця в родинах дітей. Давнішими часами бабуся цирувала панчохи, помагала в кухні теребити горох чи чистити бараболю. Тепер панчіх ніхто не цирує. Горох купується в пушці, бараболя в порошку, який засипається в окріп і за п'ять хвилин готове „пюре" подається на стіл. Виглядає, що старечі доми — одинокий вихід із ситуації, але за життя треба платити часто більше, як дозволяє стареча рента.

МекНамера, голова сенатської підкомісії для справ людей старшого віку, яка досліджує проблеми старости, стверджує конечну потребу краще забезпечити людей на старість, тобто збільшити соціяльне забезпечення, бо з 16 мільйонів осіб понад 65 років життя, що живуть в ЗДА, 80% дістають менше як 2,000 долярів річно. При зростаючій дорожнечі тоді з того вижити.

Коли такі проблеми старости стоять перед зорганізованим американським громадянством, то вони тим гостріші у нас, бо великий процент наших старших людей живуть лише із соціяльного забезпечення, не маючи нерухомого майна, яке могли б продати.

Медицина продовжує людям вік. Всілякі нові ліки додали пересічно 20 років життя сучасній людині, але вони не розвязали проблеми прожитку. Це завдання лежить на громадянстві, на активних і молодих людях, яких теж колись чекає старість. Тому проблема старших віком людей є проблемою нас всіх.

Проф. д-р Н. Полонська-Василенко

СЕРГІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ ЄФРЕМОВ

(У 30-ліття процесу СВУ)

(1)

Особисто я познайомилася з Сергієм Олександровичем Єфремовим у серпні 1923 року в Будинку Вчених, що його відкрила АРА, допомогова американська організація, в Преображенському монастирі, під Києвом. У травні того року я одружилася з академіком Миколою Прокоповичем Василенком, і на початку липня ми переїхали до Преображення. Там він тяжко захворів на запалення легень. У той час в Києві ГПУ розпочало в широкому маштабі арешти серед професорів університету, співробітників Української Академії Наук, взагалі наукових робітників Києва. Так ГПУ підготовляло перший зорганізований політичний процес — „Центру Дій". До процесу притягнуто і мого чоловіка, ГПУ присилало по нього до Преображення, але, зважаючи на його недугу, тимчасово залишило на свободі. Підготова цього процесу дуже турбувала Українську Академію Наук, і, щоб ознайомитися з цією справою, одного дня завітав до нас С. О. Єфремов.

Невисокий на зріст, з пишним, ледве заторкненим сивиною волоссям, з козацькими сивими вусами й привітними, веселими темними очима, в яких нібито горіли вогники, — таким побачила я його вперше, і таким, майже без змін, залишався він протягом п'ятьох років; тільки більше стало сивини на скронях, та посмутніли темні очі. Одягнений був Єфремов у звичайний костюм, але з української вишиваною сорочкою. Я ніколи не бачила його в „европейській" сорочці, з краваткою, навіть на урочистих засіданнях.

Так почалося моє знайомство з одним із найвидатніших діячів України XX століття, щирим, безкомпромісовим патріотом і надзвичайно чарівною людиною. Постійна, дружня увага Сергія Олександровича до мене виділяє з мого довгого життя ці п'ять років, освітлених добрими, дружніми відносинами з цією видатною особою.

Пригадуючи події, зв'язані з Сергієм Олександровичем, я можу поділити їх на три окремі частини: 1) Українська Академія Наук; 2) Київська Стара Громада і 3) Процес СВУ.

1) Українська Академія Наук

До 1924 року я не мала безпосередніх звязків з Українською Академією Наук. До 1920 року я була приват-доцентом Київського університету, а після ліквідації його зосередила свою наукову працю в Київському Археологічному Інституті, який був при ВУАН. Як професор і науковий секретар, я мала зв'язки з ВУАН, але тільки випадкові; зв'язок здійснювався головно через директора Інститута, академіка Ф. І. Шміта.

Ближче знайомство моє з Єфремовим було зв'язане з процесом „Центру Дій". У 1924 році, в квітні, суд виніс вирок: М. П. Василенко дістав 10 років ув'язнення з конфіскацією майна. Правда, через місяць Верховний Трибунал зменшив реченець ув'язнення з 10 на 5 років. З приводу цього Українська Академія Наук виявила надзвичайну відвагу: три рази Президія подавала прохання за підписом усіх дійсних членів про зм'якшення вироку і про звільнення академіка Василенка на поруки. Але всі ці клопотання не мали успіху, і тоді в Академії висунули новий плян.

Поки йшла ця справа, мене звільнено з посади викладача історії в середній („трудовій") школі і завідувача школи як дружину політично засудженого. Праця в Археологічному Інституті майже не оплачувалася. Тоді С. О. Єфремов та А. Ю. Кримський влаштували мене, як „нештатну наукову співробітницю" з дорученням писати картки, за певну платню. Я зупиняюся на цьому факті: через п'ять років, коли підготовлявся процес СВУ, Академія Наук звільнила і тим позбавила платні всіх заарештованих — до суду.

Влітку 1924-го року з ініціятиви С. О. Єфремова та А. Кримського вирішено вирядити мене, як наукову співробітницю ВУАН, до Харкова, з офіційним листом до ВУЦВК і приватним — до впливових українських діячів. Цей плян вимагав довгої підготовки: знов писалося заяви, збиралося власноручні підписи, С. О. Єфремов інструктував мене, яка мало розбиралася в складному лябіринті партійних відносин, давав вказівки, кому що казати при особистих авдієнціях. У зв'язку з цими справами я кілька разів була у Єфремова на Гоголівській вулиці; розмови велися в садочку, в глибині двору. Головним чином, я мала звернутися до Українського Червоного Хреста. Головою його був комуніст Угаров, але він мало втручався в такі справи. Проте лікарі — Платон Линниченко, Ілля Холодний і Давид Златковський робили велику справу. Завдяки їм Червоний Хрест у Харкові перетворився на приймальню популярного адвоката в політичних справах. Там можна було зустріти українців з цілої України, які приїздили по допомогу і пораду. Всі ці лікарі були зв'язані з С. О. Єфремовим працею в різних союзах за часи війни і готові були виконати його бажання. Проте, час приїзду був дуже незручний: увесь урядовий Харків виїхав на курорти.

В листопаді С. Єфремов та А. Ю. Кримський зорганізували мені другу подорож до Харкова, яка була дуже вдала. Мені пощастило знайти шлях до самого Г. І. Петровського, голови ВУЦВК, і за кілька днів мій чоловік був звільнений. Але насувалося нове лихо: в січні 1925 року ГПУ оголосило, що протягом трьох днів він мусить виїхати до Оренбургу. Єфремов та Кримський знову склали заяви і написали листи до ряду харківських діячів. Того ж дня я виїхала до Харкова, і наказ ГПУ був скасований[1]). Я зупинилася докладно на цій справі тому, що вона показує надзвичайну чуйність і добру волю допомогти С. О. Єфремова і А. Ю. Кримського.

З 1925 року почалася моя наукова праця у ВУАН. Я дістала штатну посаду „наукового співробітника з окремим дорученням". Це ставило мене в безпосередню залежність від мого шефа, академіка Д. І. Багалія, який постійно перебував у Харкові, а приїздив до Києва лише два - три рази на рік, і Президії Історико - Філологічного Відділу. Головою Відділу був академік Кримський, секретарем — академік Єфремов. Протягом трьох років я залишалася на цій посаді, поки в 1927 році її не скасовано, і я перейшла на посаду вченого секретаря та старшого наукового робітника комісії Соціяльно - Економічної історії України, головою якої був Д. І. Багалій, а керівником проф. О. П. Оглоблин. В той же час я була науковим співробітником комісії для складання Біографічного словника діячів України: головою її був С. О. Єфремов, а керівником — М. Могилянський.

[1]) Н. Полонська - Василенко. Процес „Центру Дій", Мюнхен, 1956.

„ВСТАЛА ВЕСНА" — БЕРЕЗНЕВЕ ЧИСЛО „ВЕСЕЛКИ"

Три головні тематичні цикли становлять основну канву, на яку нанизаний весь матеріял березневого числа „Веселки". Це Шевченківський, весняно-сезоновий і українознавчо-географічний цикли. Хоч на перший погляд вони далекі від себе, проте матеріял підібраний так, що й зовнішнє пов'язання і перехід від одного циклу до другого кидаються легко в вічі читачеві.

Під цим кутом коротко проаналізуємо матеріял і побудову березневого числа „Веселки", щоб вперіпити батькам, учителям і виховникам знайти провідну думку й ідейний підклад, який керував працею редакції при складенні числа.

Шевченківській тематиці присвячена вступна ілюстрація П. Андрусева „Шевченко й діти", вірш Р. Завадовича „В нас сьогодні Шевченкове свято" (з портретом поета на тлі вірша „Реве та стогне" роботи мистця І. Кейвана), статтейка - розповідь Л. Полтави „Велика наука", прикрашена репродукцією картини П. Борисенка „Зустріч Шевченка з Сошенком" та віршем Т. Шевченка „Встала весна".

І цей саме вірш становить поміст до другого тематичного циклю — провесни. Ця тема заступлена в числі віршем М. Петрова „Проліска", (ілюстрація П. Холодного), що змальовує зворушливу картину пробудження природи весною в лісі рідного краю й боротьбу оживаючої природи з залишками зими. Ця боротьба весни з зимою стала теж темою пригод Чап-Чалапа, в яких ЕКО показав участь цього улюбленця дітвори в перемозі весни над сніговими дідами. Віршик Р. Завадовича п. н. „Березень", в якому автор дав образ весняних вод, визволених із оков морозу, є переходом до наступного циклу з ділянки українознавства, а саме географії України — про українські ріки. На цю тему склалися вірш М. Петрова „Українські ріки", плястична мапа важливіших рік України роботи П. Холодного та три фота — Дніпра під Києвом, Дінця й Черемошу.

Який зв'язок цього українознавчого географічного циклу з Шевченківським? Він дуже ясний. Адже ніхто більше й сильніше не любив Дніпра і ніхто не оспівав його краще, як саме Т. Шевченко.

З цим географічним циклем тісно поєднується ще й інший українознавчий матеріял, саме початок розповіді про „Українське народне мистецтво" В. Мацькова в ілюстративному оформленні П. Холодного.

Ідейно з Шевченківським циклем в'яжеться і віршик для менших дітей Алли Коссовської п. н. „Тамарка й канарки", в якому підкреслене бажання визволитися з клітки - тюрми й жити свобідно на волі.

Прегарний приклад родинної любови, прив'язання до рідної, хоч убогої хати та зворушливої дружби хлопчика Романка з песиком Латкою дала Віра Вовк у казці „Човник з голубим вітрилом". (ілюстр. Ніни Мудрик-Мриц).

У числі продовжуються „Прогоди Вовка Неситого" О. Білоусенка (ілюстр. В. Цимбала), М. Щербина „Ілюстрована абетка" (оформлення Е. Козака) та пригоди „Богдана, козака - характерника" Р. Завадовича — П. Холодного.

З дрібних матеріялів вміщено розваги - загадки, з дитячого життя, листування з читачами.

Як показує цей короткий перегляд змісту березневого числа „Веселки", воно багате й різнородне тематично, а аналіза змісту, тематики й побудови числа показує його глибоку ідейну вартість і великі можливості для навчання та виховної праці батьків, учителів, виховників.

У числі взяли участь десять авторів (чотирнадцять наголовків) і шість ілюстраторів (двадцять ілюстрацій). Крім того вміщено чотири світлини.

Число надруковане темнобронзовим і жовто-помаранчевим кольорами.

В. Б.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Загальні Збори „Карпатії" у Вінніпегу

26 лютого о восьмій годині вечора в залі Українського Національного Дому у Вінніпегу відбулися Річні Загальні Збори Ощадно - Кредитової Спілки „Карпатія".

Звіти Дирекції, Кредитового Комітету й Ревізійної Комісії були ділові й короткі, даючи чітку характеристику фінансового стану спілки. Спілка зросла замітно й то під кожним оглядом, в 1959 р. прийнято 207 нових членів, маєткова сума зросла на $325,296. Чиста надвишка зросла на $8,901.45 і виносила $46,707.-59. Біланс Спілки показує значний зріст позичок в 1959 році на суму $20,989, зріст заставних позичок (морґеджів) на суму $208,297, зріст уділів на суму $33,544, зріст вкладів на суму $74,403, зріст надвишки, призначеної для розподілу, на суму $6,717. І так, позички в 1959 році виносили $207,752, заставні позички (морґеджі) $867,683, уділи $960,115, вклади $374,023, і надвишка до розподілу $37,-443.

Усі ці числа — це значний показник росту, який „Карпатія" завдячує активному членству, що щораз краще розуміє українські фінансові організації, їм довіряє, як також діловим і президентові, директорам, членам Кредитового Комітету, Ревізійній Комісії і іншим активним людям доброї волі, що хочуть бачити свою Спілку сильною і добре зорганізованою. В наші часи фінансові справи є дуже складні, їх треба направду вміти й розуміти, щоб вдало вести фінансову політику Спілки з майже півтора мільйоновими ощадностями — $1,417,592.

Ми переконані, що „Карпатія" за двадцять років свого існування допомогла багатьом членам нашого суспільства, не одну родину врятувала від фінансового заломання та інших нещасть. „Карпатія" уділила значну допомогу нашим громадським організаціям, які вона підтримувала й підтримує пожертвами, одноразовими датками, уділяє позички тощо.

Повертаючись до самих Загальних Зборів, треба ствердити, що вони були на високому рівні діловости. На жаль не можна цього сказати про дискусію.

На зборах було понад 250 людей. До дирекції вибрано — Д. Корнила, до Кредитового Комітету — Й. Кобзаря і перевибрано — П. Мантину; до Ревізійної Комісії вибрано — Ів. Геврика.. На пропозицію дирекції вирішено виплатити дивіденди 4.25%, що дає понад $1,000, виплатити 7% звороту від позичок, що дає понад $5,000, відведено до приписаної резерви 2%, що дає понад $300, а решту чистого прибутку не вище тисячі долярів призначено на Культурно - Харитативний Фонд. В цьому році, згідно з бажанням Загальних Зборів, цю суму буде використано на будову пам'ятника Т. Шевченкові.

На останньому засіданні дирекції та інших органів Спілки, прийшло до розподілу функцій і так: Д. Корнило виконуватиме обов'язки президента, М. Новицький — заступника президента, С. Радчук — секретаря, а М. Коваль і Ів. Тиктор — члени дирекції. Кредитовий Комітет очолив Ів. Вахняк, а Ревізійну Комісію Ів. Вайрак.

Нова Станиця „Самопомочі" в Гемпстеді, Н. Й.

28 лютого в залі укр. кат. церкви при Фронт Ст. в Гемпстеді відбулися ініціятивні сходини для заснування відділу „Самопомочі" в нашій громаді. На зборах, якими проводила президія в особах п. п. Василь Якимець — голова і Мик. Курчак — секретар — представник централі „Самопоміч" з Ню Йорку п. дир. І. Василишин виголосив обширний реферат про „Самопоміч", в якому з'ясував значення і ролю тієї організації та її праці для укр. справи в Америці. Приявні вислухали ці інформації з найбільшим зацікавленням. У висліді речевої дискусії та виміни думок, що оберталися довкруги питання про потребу заснування в нашій громаді не тільки відділу „Самопомочі", але й згодом теж Кредитово-Позичкової Каси Самопомочі, покликано до життя ініціятивний гурток, який має підготовити перші загальні основуючі збори, дату яких назначено на неділю 13-го березня 1960, на год. 6-ту веч., в залі укр. катол. церкви при Фронт Ст., 709 в Гемпстеді.

До ініціятивної Групи, яку очолює президія в складі п. п. А. Копистянський, Ю. Маланчук, В. Шпачинський, В. Якимець, увійшли ще п. п. В. Захарій, Я. Курчак, Е. Ільницький, В. Герула, М. Петрига, С. Кулинич і М. Курчак.

Початки зроблені! Тепер слово за громадянством, яке запрошуємо до якнайчисленнішої участи в перших Загальних Зборах в неділю 13-го березня 1960 о год. 6-тій веч.

М. Курчак

СПОМИНИ ПРО ДИВІЗІЮ І СОВЄТСЬКИЙ ПОЛОН

(Закінчення з стор. 2-ої)

то знов слабші... Загальна думка цивільного населення була, що УПА напередодні остаточної розправи між німцями та большевиками має намір відступити в Карпати. Німці з „Вермахту", головно рядові, були про УПА добре поінформовані й відзивалися про неї з пошаною...". Вже під час перебування в полоні автор зустрівся з такими опініями про УПА: „Поволі почали просякати вістки про дії УПА в Галичині, головно з Волині та Підкарпаття. Я сам читав листа до одного вояка, в якому його сестра писала: „Ціла територія під найжорстокішим окупантом, надії на якусь зміну нема, крім одної УПА ніхто на цьому світі не думає про якийсь опір переможному походові комунізму..."

Несподівана смерть не дозволила Грицакові впорядкувати, а передусім доповнити свої цінні спогади, поширити їх й усистематизувати. Багато прецікавих моментів устиг він тільки порушити і не мав він змоги порівняти свої спостереження й інформації про долю українських вояків Дивізії в совєтському полоні з інформаціями, які в міжчасі принесли на Захід звільнені німці.

Попри все те, спогади Грицака — дуже цінний вклад в нашу мемуаристику, і треба бути вдячним станиці Братства кол. вояків 1 УД УНА в Шикаго і пластовому куреневі „Бурлаки", які уможливили друк книжки, а п. Орестові Городиському за дбайливе видання.

● Директор гігієнічного відділу при Крайовій Молочарській Раді д-р Гейлорд Вітлок заявив на нарадах представників молочарського промислу, що немає небезпеки від атомової радіяції в молоці, бо та радіяція є така незначна, що зовсім не є шкідлива для людського здоров'я.

З нашим буднів

КРИК НАБОЛІЛОЇ ДУШІ

Цей фейлетон — не фейлетон, а крик наболілої душі. Це роздерта рана жалю мого серденого до деяких громадських кіл Филаделфії. Я довго з ним таївся, довго мовчав, але довше не можу, і, за психоаналітичною методою, мушу викинути його наверх.

В чому справа? — спитаєте. Справа в тому, що понесла й мене лиха година на футбольний матч між нашим „Тризубом" і віденською „Австрією". Ну, всі на світі вже знають, що це була подія колосального, міжнародного маштабу! Так принаймні писали найвизначніші спортові кореспонденти, від достойного інж. Лева Яцкевича аж до мого земляка з Вібрецького повіту, п. В. Прудиуса.

Я не вважаю себе експертом від міжнародних справ, отже не забираю слова в цій матерії. Я одне знаю і довго цього не забуду: що на цих змаганнях я страшенно змерз, і, якби не хутряні рукавиці кума Остапа та близьке сусідство одної доброї знайомої з Нюарку, то напевно закачанів би насмерть!

І в цьому місці, як писав поет, мушу кинути свої жалі на голову та на решітки совісти моїм филаделфійським приятелям із газетярської, мистецької й театральної бранжі, — за те, що не порятували мене в гіркій годині! Вони ж добре бачили, що я замерзаю, що синію, дерев'ю і поступово заміняюся в клієнта пана Коцюбинського, а проте, під час перерви вони, люди без серця і душі, не почастували мене хоч би одною чарчиною, щоб я трошки розігрівся! І даремно потім деякі з них, здається колега Влодзьо Кар'як, викручувались сіном, мовляв, ми читали в газетах, що Ікер п'є лікер, а ми мали собі просту... Такі фарисейські викрути, очевидно, нічого не вияснюють і не міняють факту, що мене тоді потрактовано не по-товариському та без тіні куртуазії, не говорячи вже про знехтування староукраїнською гостинністю.

Ось чому, панове, я збойкотував міжнародний бенкет у домі „Тризуба", хоч сам голова Т-ва хотів мене туди відставити власною лімузиною, а доктор ветеринарії Ясьо Павлічка, щоб мені проподобатись, частував мене навіть якимись конячими пігулками. Ось чому я не взяв потім участи в маскараді симпатичних „Чортополохів", де мене, врештою, гідно репрезентував друг Микола Понеділок, який каже, що ходить на маскаради без маски, бо має свою, власну.

Ну, а на бенкеті, очевидно, достойно і з фасоном заступав Метрополію офіціяльний спікер, д-р Любомир Ортинський, який, кажуть, пописувався блискучим знанням не тільки німецької, але й української мови. Не знаю, не чув, що за німець був з нього на бенкеті, по кількох „бурбонах", але під час змагань, на трибуні, коли австріяки насідали на п'яти нашим австро-угорцям, то пан доктор ферфлюхтував „ехт" по-віденськи, з прекрасним акцентом!

Втім, як би там не було, а „Тризуб" вийшов із честю з тієї міжнародної афери, а це, річ ясна, влило трохи цілющого бальзаму на роз'ятрену рану душі моєї, яка до наступного міжнародного матчу „Тризуба", правдоподібно, вже загоїться.

Ікер

ВИХОВНИК ПРОТИ РОЗКОШУВАННЯ В СТУДЕНТСЬКИХ ГУРТОЖИТКАХ

Шикаго. — Президент Ґріннельського Коледжу д-р Говард Р. Бовен, промовляючи на Крайовій Конференції вищої освіти, закликав каледжі й університети припинити люксусове життя в студентських університетських гуртожитках і рекомендував, щоб студенти вели спартанський спосіб життя, а зате можна б видавати більше грошей на освіту. Це велика помилка, казав Бовен, будувати студентські гуртожитки на взір розкішних готелів на Флориді, де є розкішні спальні, гардероби, авта, нічні клюби та люксусовий спортовий виряд. Не у всіх кемпусах є такий люксус, але він стає ідеалом для всіх.

Совєтські торговельні кораблі прибуватимуть до американських портів

Ню Йорк. — Торговельний журнал „Експорт Бюлетень" повідомляє, що поважне збільшення торгівлі з СССР може вимагати того, щоб ця торгівля відбувалася безпосередньо на совєтських торговельних кораблях, і тоді кораблі СССР мусіли б мати право запливати просто до портів цієї країни. Досі торгівля з СССР відбувалась так, що совєтські кораблі привозили товари до польського порту Гдині або до Антверпії, звідки їх перевантажували на американські кораблі. Совєтський амбасадор Міхаїл А. Меншиков конферував в цій справі з державним підсекретарем Лівінгстоном Т. Мерчантом і пропонував безпосередній зв'язок кораблями між совєтськими і американськими портами. Гадають, що державний апартамент дозволить на те, щоб торговельна фльота СССР могла запливати до американських портів. Департамент трогівлі дозволив, щоб більшу кількість товарів можна було продавати до СССР, визнавши різні ґатунки товарів за стратегічно неважливі.

Автоматизація розв'яже всі труднощі з кубинським цукром

Ню Йорк. Промисловець Едвард Лемб із Толідо, Огайо, заявив, що немає потреби турбуватися цукром, бо коли Куба не схоче або не зможе постачати цукор ЗДА, то автоматизація розв'яже цю проблему і ця країна матиме доволі цукру і без Куби. Механізація праці при продукції цукру зробила великі поступи в ЗДА і в багатьох латинських державах Америки. „Лемб Індастріс" виробляють різні машини - автомати, які потрібні при придукції цукру від початку аж до кінця. Тільки єдина Куба не послуговується цими автоматами - машинами як сівалками, культиваторами, збиральними та вантажними машинами. Коли Куба не буде постачати цукру ЗДА, то ця країна зможе його в себе більше продукувати, а також і інші держави зможуть збільшити продукцію цукру.

Замасковані особи вибили різками негра Ф. Тирнера і на його грудях нарізали літери „ККК"

Гюзтон, Тексас. — 27-річний негр Фестон Тирнер 8-го березня повів поліцистів на те місце, де його три замасковані білі люди вибили різками та нарізали на його грудях початкові літери назви організації „ККК" (Ку Клукс Клан). Поліція знайшла на вказаному місці сліди крови, капелюх і частини одежі Турнера, що свідчить про правдивість його оскарження. Білі напали на цього негра тому, що хотіли так зареаґувати на сидячий страйк у сеґреґованих ресторанах. Поліція не має жадних даних на те, щоб виявити злочинців. До цього злочину не байдужі і агенти Федерального Бюра Інвестиґацій, які допомагають поліції вести слідство. Чотири замасковані білі люди зловили Турнера на вулиці і завезли його автом за місто на поле, де його побили, нарізали ножем на його грудях „ККК" і повісили його на дереві. Тирнер не був дуже поранений, він звільнився зі шнура і пішов просити допомоги. Злочинці сказали своїй жертві, що вони не потребують її грошей, бо їх „найняв хтось на те, щоб побили негра". У Гюзтоні, Північній Каролайні, Вірджінії, Західній Вірджінії, Алабамі і Теннесі негри ведуть сидячий страйк в тих ресторанах, які не хочуть допускати до себе кольорове населення. Орган Ватикану „Ль Оссерваторе Романо" надрукував статтю, в якій пишеться, що найменування негра на кардинала сильно контрастує з тими вістками, які говорять про опозицію в американському Сенаті проти рівних прав для негрів.

● **Колишній демократичний кандидат на президента Адлей Стівенсон об'їздить Південну Америку і сказав у Сантіяґо в Чіле, що він розчарований тими настроями, які він знайшов в деяких американських державах, бо там є протиамериканські почування внаслідок непоінформованости про ЗДА.**

Короткі Вістки

● **В Індії** оснувалась нова політична партія „Сватантра" (Свобода), яка в своїй програмовій заяві закинула соціялістичній господарській політиці уряду Джваґарлала Неру повну невдачу. Нова партія слушно звертає увагу, що не можуть існувати поруч демократична політична система та тоталітарно - соціялістична господарка.

● **Проєкт будови тунелю під Каналем ля Манш** наближується, врешті, до реалізації. Обраховано його кошт на $280 мільйонів. Найбільшу частину того капіталу дасть Компанія Суезького каналу, яка не розв'язала себе після націоналізації Суезького каналу Єгиптом, а рішила вести дальші фінансові операції, зв'язані з міжнародною комунікацією. Під каналом збудують дворейковий залізничний шлях, що лучитиме Францію й Англію та стане величезною конкуренцією для корабельної і летунської комунікації між тими двома державами.

Український Народний Союз — це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і ваших рідних матеріяльно, це значить бути співвласником його надбань і вибирати, чи бути вибраним в його керівні органи

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

РІВЕРСАЙД, Н. Й. — Б-во св. І. Хрестителя, Відд. 256, повідомляє всіх своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 13-го березня 1960 р., зараз по Службі Божій, в парохіяльній залі. — О. Недошитко, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Т-во „Дарахівщина", Відд. 275 подає до відома, що з причини малого числа присутніх членів Річні Збори не відбулися. Управа Відділу залишилася та сама аж до проголошення зміни, а саме: І. Сосульний, предс.; В. Юрків, фін. секр. і касир; І. Щупляк, рек. секр., М. Голубко і М. Іванчук, контролери. В разі наглої потреби, прошу голоситися до: Іван Сосульний — 393 Grand St., Jersey City, N. J.; Ілія Щупляк — 252 York St., Jersey City, N. J.; Вол. Юрків — 190 Pierre Ave., Garfield, N. J.

Посмертна згадка

Стефан МАРТИНІВ, член Відд. 8 УНСоюзу в Йонкерс, Н. Й., упокоївся в Бозі дня 5-го березня 1960 р., в St. John Hospital, по короткій недузі, залишаючи в смутку дружину Анну. Похорон відбувся в середу, 9-го березня 1960, з похороного заведення до церкви св. Михаїла, в год. 9:30 ранку, на цвинтар St. Joseph Cemetery. — В. Й. П.!

В. Мандзій, секр.